

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/196/2022
Identifikačné číslo spisu: 8218202502
Dátum vydania rozhodnutia: 20.03.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Rumana
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:8218202502.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu a členov senátu JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. a Mgr. Miroslava Šeptáka v spore žalobcov: 1/ O. H., narodená XX. septembra XXXX, N. 2/ O. H., narodený XX. M. XXXX, N., N. XX - G. G., 3/ A., narodený XX. O. XXXX, N., N. XX - G. G., 4/ O. U., D. XX. V.U. XXXX, N., N. XX - G. G., 5/ O. H., narodený XX. M. XXXX, N., N. XX - G. G., zastúpeného O. U., narodená XX. V. XXXX, N., N. XX - G. G., 6/ A. H., narodený XX. O. XXXX, N., N. XX - G. G., zastúpeného O. U., narodená XX. V. XXXX, N., N. XX - G. G., všetci zastúpení advokátom Mgr. Ernestom Vokálom, Prešov, Hlavná 61, IČO: 50 660 888, proti žalovaným: 1/ G. U., narodená XX. W. XXXX, G.L., G. R. XXX, zastúpenej advokátom JUDr. Ambrózom Motykom, Stropkov, Námestie SNP 7, IČO: 35 510 722, 2/ KOOPERATIVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group, Bratislava, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, zastúpenej advokátom JUDr. Felixom Neupauerom, Bratislava - Staré Mesto, Dvořákovo nábřeží 8/A, IČO: 37 928 422 o ochranu osobnosti a o náhradu nemajetkovej ujmy, o dovolaní žalovanej 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 07. apríla 2022 č. k. 11Co/20/2021-278, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobcom 1/ - 6/ náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) potvrdil rozsudok Okresného súdu Bardejov zo dňa 17. septembra 2021, č.k. 1C/50/2018-235 (ďalej len „súd prvej inštancie“) vo výroku I. ktorým žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne titulom náhrady nemajetkovej zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 12 500 eur, žalobcovi 2/ sumu 2 000 eur, žalobcovi 3/ sumu 8 000 eur, žalobkyni 4/ sumu 5 000 eur, žalobcovi 5/ sumu 6 000 a žalobcovi 6/ sumu 3 000 eur, všetko v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Ďalej odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku III ,ktorým žalobcom 1/-6/ proti žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Odvolací súd sporovým stranám náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

2. Súd prvej inštancie zistil skutkový stav, že nebohý O. H. zomrel dňa X. D. XXXX v B. na následky

poranení pri zrážke s iným motorovým vozidlom. Žalobcovia 1/ - 3/ sú jeho deti, pričom okrem nich mal aj syna O. H., a ktorý bol partnerom žalobkyne 4/ a otcom žalobcov 5/ a 6/. Matkou žalobcov 5/ a 6/ je žalobkyňa 4/. Krajský súd v Prešove rozsudkom, č. k. 5To/9/2018-499 z 10. mája 2018 zrušil rozsudok Okresného súdu Bardejov, sp. zn. 2T/110/2017 z 24. novembra 2017 v rozsahu výroku o treste a uložil obžalovanej G. U., rod. O. úhrnný trest odňatia slobody vo výmere dvoch rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia, ako aj trest zákazu činnosti vedenia motorových vozidiel na dobu štyroch rokov. V odôvodnení tohto rozsudku odvolací súd okrem iného uviedol, že Okresný súd Bardejov napadnutým rozsudkom uznal obžalovanú za vinnú zo spáchania prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon (ďalej len „Trestný zákon“) v súbehu s prečinom ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona, a to v súvislosti s dopravnou nehodou. Žalovaná 1/ dňa 6. novembra 2016 v čase o 12:44 hod. viedla po ceste I/77 medzi obcami Gerlachov - Malcov, v katastri zvanom Mlyniska, km. 46.350, okres Bardejov, v smere od obce Malcov na Bardejov osobné motorové vozidlo, na ktorom použité pneumatiky nespĺňali stanovenú hĺbku dezénu, pričom rýchlosť jazdy neprispôsobila, najmä svojim schopnostiam, vlastnostiam vozidla a nákladu, poveternostným podmienkam, stavu a povahe vozovky a iným okolnostiam, ktoré možno predvídať, v dôsledku čoho pri prejazde pravotočivej zákruty na mokrej vozovke dostala s vozidlom šmyk, prešla s vozidlom do ľavého jazdného pruhu, kde v šmyku pravou bočnou časťou svojho vozidla narazila do prednej časti oproti idúceho osobného motorového vozidla zn. N. XXX H., ktoré viedol nebohý O. H., ktorý pri zrážke utrpel zranenia, na následky ktorých na mieste zomrel. Pri tejto zrážke spolujazdkyňa sediaci na prednom sedadle vozidla zn. N. XXX H., N. N. utrpela zranenia, na následky ktorých na mieste zomrela. Taktiež došlo k zraneniu spolujazdcov sediacich na zadných sedadlách vozidla zn. N. XXX H., a to žalobcu 5/, ktorý utrpel kompresívnu zlomeninu tela prvého driekového stavca, ľahký otras mozgu a mnohopočetné drobné rezné rany na hlave, u ktorého bola doba liečenia medicínsky stanovená na 10 až 14 týždňov a k zraneniu O. N., ktorá utrpela mozgovú lebečnú poranenie, pozostávajúce z vnútrolebečných ložísk krvácania, krvácanie do mozgu a pomliaždenie mozgu v oboch čelovo-bazálnych oblastiach pravej spánkovej oblasti, krvácanie pod tvrdú plenu mozgovú, pomliaždenie dolných častí oboch strán pľúc a úrazový šok, u ktorej liečenie doposiaľ trvá. Žalovaná 1/ porušila povinnosti vyplývajúce z ustanovenia § 4 ods. 1, § 16 ods. 1, § 137 ods. 1, ods. 2 písm. c) zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Svoje konanie úprimne oľutovala. Voči rozsudku podala odvolanie, ktorá okrem iného tvrdila aj to, že obeť nehody neboli pripútané bezpečnostnými pásmi, čo tiež malo vplyv na následok. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 10. mája 2018. Žalovaná 1/ mala so žalovanou 2/ uzatvorenú zmluvu o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zn. Škoda Fabia, EČV: N. XXXBD, ktoré v čase dopravnej nehody viedla. V súvislosti so stratou blízkej osoby došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcov. Spoluzavinenie usmrtenej osoby na spôsobenom následku nebolo preukázané žiadnym dôkazom.

3. Súd prvej inštancie ustálil, že medzi žalobcami a zosnulým bol príbuzenský vzťah podľa § 11 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Vo vzťahu k žalobkyňi 4/ išlo o vzťah sprostredkovaný jej nebohým partnerom - synom nebohého a jej deťmi - žalobcami 5/ a 6/. Tým, že ostala bývať v jednom dome s nebohým O. H., možno ju považovať za osobu blízku v zmysle ustanovenia § 116 OZ. U maloletého žalobcu 5/ je to umocnené tým, že bol účastníkom dopravnej nehody a sám bol zranený. Existencia príčinnej súvislosti medzi zásahom a vzniknutou ujmom je evidentná a vyplýva z vyššie uvedených skutočností. Nebyť protiprávneho konania žalovanej 1/, nedošlo by k neoprávneným zásahom do práv poškodeného ani žalobcov. Súd u všetkých žalobcov zohľadnil skutočnosť, že žalovaná 1/ prejavila ľútosť nad svojím konaním a nekonala úmyselne. Okrem toho súd prvej inštancie zohľadnil aj skutočnosť, že v konaní nebola preukázaná majetnosť vinníčky dopravnej nehody a že sama pri dopravnej nehode utrpela vážne poranenia. U žalobcov súd zohľadnil to, že mali s nebohým dobrý vzťah, ale aj to, že ani jeden zo žalobcov výslovne neuviedol, akú intenzitu citov prechovával k nebohému, keďže ani jeden z nich vyslovene neuviedol „mal som ho rád/rada“ a prečo po citovej stránke, či po stránke osobnostnej nebohého, čo im chýba v jeho neprítomnosti, aké jeho vlastnosti alebo činnosti. Tiež neuviedli akou intenzitou jeho smrť zasiahla do ich života s výnimkou toho, že sa zhoršili vzťahy medzi nimi navzájom, nebohý držal rodinu pokope, všetci u neho žili, staral sa o domácnosť, podporoval ich finančne (niektorí z nich nepracovali) a pod. Keďže žaloba bola podaná

na súde 23. novembra 2018, bola podaná v rámci plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby (počítanej od rozhodnej udalosti), a teda nárok žalobcov nemôže nebol premlčaný.

4. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovým a právnym posúdením súdu prvej inštancie a z tohto dôvodu odkázal na jeho odôvodnenie. K absencii príčinnej súvislosti medzi dopravnou nehodou a vzniknutou škodou uplatnenej ako nemajetková ujma poukázal na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 24. októbra 2013 vo veci C-22/12, podľa ktorého zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Rovnako argumentoval aj záverom z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 31. júla 2017 sp. zn. 6MCdo/1/2016, ktorý sa zaoberal povinnosťou plnenia za škodu na základe zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „zákon o PZP“). Podľa odvolacieho súdu, žalobkyňa 4/ je osobou oprávnenou na náhradu nemajetkovej ujmy z toho dôvodu, že v prvoinštančnom konaní bol nepochybne preukázaný faktický rodinný vzťah medzi ňou a nebohým O. H. Takisto bola preukázaná intenzita tohto vzťahu. Jej nemajetková ujma spočívala aj v strate živiteľa vzhľadom na jej príležitostnú prácu a potreby žalobcov 5/ a 6/. Žalobca 2/ bol majetkovo závislý na nebohom, keďže žil v spoločnej domácnosti s nebohým a nemal pravidelný príjem. Aj keď intenzita vzťahov nie je vo výpovediach žalobcov 1/ - 4/ výslovne spomínaná, z ich výpovedí nemožno vyvodiť záver, že ich vzťahy s nebohým neboli takej intenzity, ktorá je dostatočná pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Túto intenzitu mala možnosť žalovaná 2/ spochybníť prostredníctvom kladením otázok žalobcom 1/ - 4/ na pojednávaní

5. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná 2/ včas dovolanie z dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 písm. a) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Nesúhlasila s právnym posúdením premlčania nároku. Ak sa pod pojem škoda na zdraví podľa zákona o povinnom zmluvného poistenia („PZP“) subsumuje aj nemajetková ujma pozostalých, potom tieto nároky treba ako škodu posudzovať v celku. Ak je pre účely zákona o PZP nemajetková ujma užšou kategóriou škody, a to v dôsledku výlučne vývoja judikatúry, nie je žiadny legitímny a ani spravodlivý dôvod na to, aby sa aj tento nárok ako škoda nepremleoval, v dvojročnej subjektívnej premlčacej dobe, ako to predpokladá aj sám zákon č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v ustanovení § 15 ods. 2. Podporne uviedla rozhodnutie Krajského súdu v Žiline z 29. júna 2018, sp. zn. 8Co/106/2018, v ktorom sa stotožnil s okresným súdom v aplikácii § 106 ods. 1 OZ a potom posúdením začiatku subjektívnej 2-ročnej premlčacej doby. Súčasne v ňom uviedol, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej lehote podľa § 101 OZ, ale v tejto veci ako už bolo konštatované okresným súdom a zhodne i odvolacím súdom ide o nárok na náhradu škody. Teda nie je možné na jednej strane konštatovať, že nemajetková ujma je škodou na účely zákona o PZP, ale na druhej strane aplikovať premlčanie vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy. Jednak súdy v dôsledku vývoja judikatúry uzavreli, že pre účely pasívnej vecnej legitímácie poisťovateľov nárok na náhradu škody na zdraví zahŕňa aj nemajetkovú ujmu pozostalých, ale pokiaľ už má ísť o premlčanie, tieto nároky údajne už treba dôsledne odlišovať ako nároky samostatné, podliehajúce individuálnej právnej úprave, pričom totožnú právnu argumentáciu čo do pasívnej vecnej legitímácie odmietli. Týmto právnym posúdením nebola zachovaná proporcionalita a ani právna istota. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu z 27. augusta 2019 sp. zn. 4Cdo/75/2019. Na jednej strane potom prvoinštančný a odvolací súd tvrdia, že nárok žalobcov je síce škodou na zdraví podľa judikovaného rozhodnutia R 61/2018, avšak bez ďalšieho sa naďalej premlčiava vo všeobecnej trojročnej dobe v zmysle judikovaného rozhodnutia R 58/2014, ktoré však s nemajetkovou ujmu ako škodou na zdraví nepracuje a za škodu ju neoznačuje. Podľa názoru žalovanej 2/ nárok žalobcov v režime zákona o PZP je aj pre účely premlčania potrebné považovať za škodu na zdraví, pri ktorej plynie výlučne subjektívna premlčacia doba podľa § 106 OZ, a kde vzhľadom na dátum nehody (06. novembra 2016), a dátum podania žaloby (23. novembra 2018), sa nárok žalobcov premlčal, pričom námietka premlčania bola žalovanou 2/ riadne vznesená. Ako príklady odklonu od ustálenej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu

uviedla jeho rozhodnutia: z 27. augusta 2019 sp. zn. 4Cdo/75/2019, z 29. apríla 2015 sp. zn. 4MCdo/13/2013, z 28. februára 2011 sp. zn. 4Cdo/152/2010, z 29. októbra 2008 sp. zn. 4Cdo/237/2007. Záverom navrhla, aby dovolací súd zmenil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu tak, že žalobu voči žalovanej 2/ zamietne.

6. Žalobcovia 1/ - 6/ a ani žalovaná 1/ sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrili.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že žalobkyňa dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), strana sporu bola zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné, a preto ho podľa § 448 CSP zamietol.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

9. Podľa názoru žalovanej 2/ nárok žalobcov v režime zákona č. 381/2001 Z .z. o povinne zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla je aj pre účely premlčania potrebné považovať za škodu na zdraví, pri ktorej plynie výlučne subjektívna premlčacia doba podľa § 106 OZ, a kde vzhľadom na dátum nehody (06. novembra 2016), a dátum podania žaloby (23. novembra 2018), sa nárok žalobcov premlčal, pričom námietka premlčania bola žalovanou 2/ riadne vznesená.

10. Žalovaná 2/ namietala uplynutie premlčacej doby, keďže išlo o škodu na zdraví, pri ktorej plynie výlučne subjektívna premlčacia doba podľa § 106 OZ.

11. Dovolací súd konštatuje, že nemajetková ujma , ktorá je predmetom konania je právom na plnenie z poistenia v zmysle § 104 OZ. Potvrďuje je to aj pasívna legitimácia žalovanej, ktorá nie je sporná.

12. Dovolací súd poukazuje na právnu vetu publikovaného rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 2/2022 - rozhodnutia vo veciach občianskoprávných pod č. R 3/2022 : „ Právo na náhradu nemajetkovej ujmy zásahom do súkromného a rodinného života (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka) vzniknutej usmrtením blízkej osoby pri dopravnej nehode motorovým vozidlom je nárokom hradeným z povinného zmluvného poistenia podľa zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.

Premlčacia doba na jeho uplatnenie začína plynúť rok po poistnej udalosti (§ 104 Občianskeho zákonníka). (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. marca 2022, sp. zn. 7 Cdo 252/2021)“.

13. V zmysle citovaného rozhodnutia odvolacieho súdu začala plynúť premlčacia doba na uplatnenie nemajetkovej ujmy až rok po poistnej udalosti, v danom súdnom prípade od 06. novembra 2017. Žaloba bola podaná dňa 23. novembra 2018. Nárok na plnenie bol preto uplatnený včas podľa § 104 OZ. Z tohto dôvodu dovolanie žalovanej týkajúce sa právnej otázky premlčania uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy nebolo dôvodné. Dovolací súd preto dovolanie podľa § 448CSP zamietol.

14. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle § 453 ods. 1 CSP

tak, že úspešným žalobcom 1/- 6/ v dovolacom konaní nepriznal nárok na náhradu trov konania, keďže podľa obsahu spisu im trovy nevznikli (R 72/2018).

15. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.